

Ned eo ket gwall lies e vez gwelet begiñ pe divegiñ tour un iliz. Neoazh, mar venner tremen dre Bleuwigner er stragnad-mañ e c'heller bout an daou àr-un-dro hag er memp lec'h.

Tour iliz Pleuwigner a oa bet savet er blez 1781, just kent an dispac'h bras. Doc'h ma lârer e vehe bet batiset diàr soñj ha tres an ao. Noury, an hini a zay goude da vout person Begnen, an hini a dapo brud abalamour d'e emzalc'h ha d'e lizherioù d'e barrezianiz e-pad an dispac'h. Gwir pe gaou ? Biken ne vo gouiet moarvat met, èl ma lârer, ned eo ket d'ar paour e ta an argant, nag ar vrud d'an nep n'en deus tamm... Ar pezh a zo sur avat eo o doa disoc'het ar savour hag ar vasonerion biskoazh gwell get o soñj hag o labour : ur mestr oberenn, unan a vrasañ tourioù iliz a gaver e eskopti Gwened a oa daet gete aze. Postek d'an dias, plomm ha dilikat a vuzul ma saver davet ar beg, faro ar c'hog barret uheloc'h evit ar groaz, ur 45 m bennak en aer ag an amzer. Trawalc'h da ziskouez splann brasted ha galloud unan a vrasañ parrezioù ar vro.

Er blez 1841 e oa kouezhet ar gurun àr an tour : lazhet ar c'hloc'hour a oa e-barzh - ag ar suler, a-dreist ar porched bras, e veze sonet ar c'hleier- ha spontet an dud a oa en overenn en iliz. Faotet e oa bet an tour tre betek an douar ; ken digor e oa an tarzh d'al lein ma oa bet ret fondiñ ar beg betek an eil karridell hag ar sevel a nevez. Dre voneur e oa bet roet sikour get an departamant, get ar roue Louis-Philippe e-unan. Tri blez goude, e 1843, e oa achu al labourioù, brasaet an iliz ha prenet kleier nevez keit hag ober !... Un devezh gouel bras a oa bet lakaet pa oa bet digoret ha benniget pep tra en-dro; daet e oa an eskop hag aet 100 gwaz yaouank gwisket en o sulieg, àr o roñseed fichet-kaer, d'en diambroug betek ar Pont-Nevez ; savet e oa bet ur volz enor dezhañ er Pondig, en ur arru er yourc'h !... Stal get ar barrez enta.

E penn kentañ miz an Azvent tremenet, èl ma oad éc'h achu ar c'hempen bras graet d'an iliz, e oa bet divizet sellet pizh ar pargurun ; da lâret eo krapañ betek begig-beg an tour, betek ar c'hog. Souezh e oa bet get an toer : ne oa ket bet evit disoc'h, ha ret dezhañ diskenn pa ne oa ken nemet tri pe pevar metrad da bignat : prest e oa ar vasonerezh da darzhiñ ! Brein ar pri etre ar vein, ken debret d'an amzer ma oa laosk meur a vaen. Ne oa ket da varc'hataat : masoniñ a nevez a oa ret.

Div sizhuniad amzer a zo bet rekis evit sevel ar chalfot ag an douar bet al lein ; ur mell miltamm ken uhel èl un ti 15 estaj ! 45 metrad a uhelled ! 15 tonellad houarnaj ! Ur sapre labour kaer kaset da benn get un embregerezh ispisializet : an ti Ar Prielleg-Tangi a St-Gouvri e-kostez Roc'han. D'ar yaou 16 ag ar miz-mañ e oa daet ur pikoll gavr ag An Oriant - 100 tonnellad pouez savet, ur vrec'h 80 metrad a hirded - hag, e-korf bihanoc'h evit un devezh e oa bet diveget an tour ha diskennet tro 4 metrad mein d'an dias.

A-benn-kaer e oa komañset masonerion an embregerezh ETPM a Bleuwigner da vasonat en-dro, pignet neuze àr ar chalfot, un 40 m bennak a-dreist ar yourc'h. Darbaret e vez pep tra dezhe a-vuzul : ar vein (merchet int bet unan hag unan) hag ar pri. Ar groaz hi a zo bet kaset da di ar vreuder Tumelin; eno e vo kempennet ha goveliet ar pezh a vo ret.

A-benn teir sizhun ac'halemañ e tlee bout prest pep tra. Ha graet e vo gouel ha strevaj da zegemer an tour nevez ? Diaes krediñ, rak stal a zo bet graet dija nevez zo en-dro d'an iliz hec'h-unan, ha kement-se a dalve evit an holl labourioù ; labourioù hag a sav memes tra da 1.200.000 €.

D'an 18.02.2012